

tro, at man i denne Henseende ikke har været fuldkommen heldig i sin Betragtningssmaade. Man har navnlig søgt at vise, at det var en vigtig Tanke, som Regjeringen var gaaet ud fra, naar den havde ment, at det var i og for sig naturligere, at en saadan Forædling af vore vigtigste Landbrugsprodukter, som der her er Tale om, kunde finde Sted i umiddelbar Nærhed af det Sted, hvor Raastofferne produceres, end at Produkterne skulde føres ind til et andet Sted og der uindergives Forædling, for da atter at føres tilbage til det oprindelige Sted. (Det synes mig, at de Grunde, som Udvalget derfor har anført, i det Hele taget ikke ere overbevisende. Man har væsentlig holdt sig til, at de Biprodukter, som fremkomme ved Brændevinsbrændingen, ogsaa komme til Gavn i Kjøbstæderne; men dette er jo Noget, som i Regjeringens Motiver aldeles ikke har været negtet. Man har kun udtalt, at de ikke komme til saa megen Gavn, naar Brænderierne koncentreres i Kjøbstæderne, som de ville komme til, naar denne Industri er mere jævnt fordelt over Landet, end den nu er, og end den vil blive efter Udvalgets Flertals Forslag, og dertil tror jeg rigtignok, at det vil være let at give meget gode Oplysninger. Saaledes har Udvalget navnlig fæstet sin Opmærksomhed paa den Værdi, som Værmen har ogsaa i Kjøbstæderne, idet man nemlig har ment, at den Mælkeproduktion, som Værmen gav Anledning til, i meget høj Grad kom Kjøbstæderne tilgode. Men, mine Herrer, hvad jeg tror, man, og navnlig Udvalgets Flertal, ikke har lagt tilstrækkelig Mærke til, er, at Værmen ligeledes med Hensyn til Fedevæg har en Værdi, som vistnok fuldkommen kan sættes ved Siden af den, som den har med Hensyn til Mælkevæget, og dernæst, at Værmen, medens den ganske vist er et tjenligt Foder for Mælkevær, dog har den mindre heldige Egenskab, at den ikke giver en saa god Mælk som andet Foder. Det maa derfor virkelig siges at være et Spørgsmaal, om det i det Hele taget er heldigt, at Værmen i saa stor Udstrækning, som Tilfældet er, benyttes til Mælkevær istedetfor til Fedevæg, eller om det ikke er heldigere, at en

større Del af den Værme, som nu anvendes til Mælkevær, bliver anvendt til Fedning. Dernæst har man ogsaa med Hensyn til Gjødningen gjort opmærksom paa, at det dog er ganske vist, at den Gjødning, som produceres i Kjøbstæderne, kan komme de nærliggende Distrikter tilgode. Men, mine Herrer, Muligheden af at føre den ud koncentreret dog til saadanne enkelte Distrikter, som ligge i Kjøbstædernes Nærhed, og deraf vil atter følge, at der er andre Dele af Landet, som blive mindre heldig stillede i denne Henseende, og at altsaa Gjødningens Betydning for Landet i det Hele forringes. Men, som en æret Landsthingsmand (Brasch) nys har bemærket, jeg tror, vi maa sige til, at Hensynet til disse to Produkter i det Hele ikke er af den Bestaendighed, at det alene eller hovedsagelig kan afgjøre Spørgsmaalet. I Hovedsagen afgjøres Spørgsmaalet derved, om der er Fordel eller Ikke-Fordel ved, at Fabrikationen kan finde Sted i Nærheden af det Sted, hvor Raamaterialet frembringes, og at ligeledes Produktet kan være tilstede under de heldigste Vilkaar med Hensyn til Afsetning; thi hvad der i denne Henseende bespares, er jo det, der er bespart for den hele Produktion og for hele Landet. Derfor tror jeg, at hele den Betragtningssmaade, som i denne Henseende er stillet frem af Udvalgets Flertal, ikke er korrekt. — Der er et andet Punkt, hvorpaa Flertallet meget stærkt har henledet Opmærksomheden. Det mener nemlig, at Erfaringen skulde have vist, at det ikke var nogen god Ting, at der blev brændt Brændevin paa Landet, og det har man villet vise dertjennem, at man har anført endel Exempler paa, at Brænderier, som tidligere have bestaaet paa Landet, ere blevne nedlagte. Men uden at tale om, hvad man ikke har fremdraget, og hvad dog synes at høre med, at der ogsaa er blevet oprettet endel Brænderier paa Landet i samme Tidrum, skjøndt ganske vist ikke saamange, som der er blevet nedlagt, har man ikke lagt tilstrækkelig Mærke til, at der i hele den Periode, vi kunne overse, har været en bestemt Nedgang i Antallet af Brænderier over hele Landet, ikke alene paa Landet, men ogsaa i Kjøbstæderne og i Kjø-